

Warszawa, dnia /-elektroniczny znacznik czasu-/

Akceptuję

z upoważnienia

Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

MINISTERSTWO

RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Program „Opieka wytchnieniowa”

dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026

Warszawa, październik 2025 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawa prawna Programu	5
II. Diagnoza sytuacji	5
III. Cele Programu	6
IV. Warunki uczestniczenia w Programie	7
V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu	9
VI. Kwalifikowalność kosztów	21
VII. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom/powiatom środków Funduszu przeznaczonych na realizację Programu	25
VIII. Terminy i warunki realizacji Programu	30
IX. Przetwarzanie danych osobowych	31
X. Zadania podmiotów realizujących Program	32
XI. Monitoring Programu	38

Wstęp

Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zwany dalej „Programem”, stanowi kontynuację działań wynikających z wcześniejszych edycji Programu w latach 2019–2025. Doświadczenia płynące z realizacji dotychczasowych edycji Programu wskazują na konieczność kontynuacji działań zmierzających do zwiększenia dostępności wsparcia przewidzianego Programem dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów i rozwijania systemu opieki wytchnieniowej na poziomie lokalnym.

Program jest kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zapewnienie wsparcia w zakresie usług opieki wytchnieniowej wpisuje się w główny cel państwowego funduszu celowego pn. Fundusz Solidarnościowy, zwanego dalej „Funduszem”, powstałego z dniem 1 stycznia 2019 r. na podstawie ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1848).

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym celem Funduszu jest m.in. wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Osobista, stała opieka nad dzieckiem lub dorosłą osobą, których niepełnosprawność związana jest z szerokim spektrum problemów zdrowotnych prowadzących do znacznego ograniczenia samodzielności, bardzo często oznacza konieczność wsparcia w prawie każdym aspekcie codziennego życia. Członkowie rodzin, opiekunowie muszą podporządkować swój dzienny rozkład zajęć wykonywaniu czynności związanych z opieką i pomocą, co najczęściej oznacza życie w warunkach ciągłego obciążenia psychofizycznego. Wiele osób w takiej sytuacji rezygnuje z udziału w życiu społecznym, zawodowym, zaniedbuje własne zdrowie, czy też inne potrzeby oraz całkowicie rezygnuje z indywidualnych aspiracji.

Zaangażowanie w sprawowanie opieki często utrudnia podejmowanie innych zadań niezbędnych dla funkcjonowania rodziny i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Co więcej, kondycja zdrowotna osób sprawujących codzienną długotrwałą opiekę z czasem ulega pogorszeniu, co przekłada się na mniejszą skuteczność, a tym samym obniżenie komfortu życia osoby z niepełnosprawnością oraz samego opiekuna.

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach przez zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

Usługi opieki wytchnieniowej muszą być prowadzone z poszanowaniem podmiotowości oraz potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Program ma także zapewniać:

- 1) w odniesieniu do rozwiązań systemowych:
 - a) wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez świadczenie usług opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913),
 - b) wsparcie finansowe gmin/powiatów w zakresie realizacji usług opieki wytchnieniowej;
- 2) w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami – czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.

Istotnym elementem rozwijania usług opieki wytchnieniowej dla osób z niepełnosprawnościami jest także budowanie partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej. Podmioty te charakteryzują się priorytetowym podejściem do realizowania celów społecznych oraz niekomercyjnym charakterem działalności. Z uwagi na oddolny charakter dysponują one również wiedzą i odpowiednim przygotowaniem do świadczenia usług odpowiadających na potrzeby konkretnych osób z niepełnosprawnościami. Wspieranie partnerstwa jednostek samorządu

terytorialnego i podmiotów ekonomii społecznej w realizowaniu usług społecznych wynika również bezpośrednio z zapisów Strategii Rozwoju Usług Społecznych, przyjętej uchwałą Rady Ministrów nr 135 z dnia 15 czerwca 2022 r. oraz Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, przyjętego uchwałą Rady Ministrów nr 212 z dnia 26 października 2022 r.

I. Podstawa prawna Programu

Podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Nabór wniosków zostanie przeprowadzony zgodnie z art. 13 ust. 2 tej ustawy.

II. Diagnoza sytuacji

Zrealizowane w latach 2019–2025 edycje tego Programu, a także Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020–2025 dla podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.) pozwoliły na zwiększenie zakresu i zasięgu realizacji usług opieki wytchnieniowej.

W wyniku zwiększania środków, które z roku na rok są przeznaczane na realizację Programu, coraz więcej osób może skorzystać z tej formy wsparcia. Przedmiotowe wsparcie przyczyniło się do zwiększenia pomocy członkom rodzin i opiekunom osób z niepełnosprawnościami, pozwalając na czasowe odciążenie od obowiązków związanych ze sprawowaniem opieki nad osobami z niepełnosprawnościami.

Od rozpoczęcia realizacji Programu wzrosła zarówno liczba osób z niepełnosprawnościami objętych usługami opieki wytchnieniowej świadczonymi przez samorządy – z 2 079 osób w 2019 r. do 22 471 osób w 2024 r., jak i zasięg terytorialny Programu – w 2019 r. uczestniczyły w nim 324 gminy i powiaty, a w 2024 r. już 1448 jednostki samorządowe.

Od 2021 r. Program realizowany jest również przez organizacje pozarządowe, które w 2021 r. usługami opieki wytchnieniowej objęły 3 565 osób z niepełnosprawnościami, a w 2024 r. już 5 161 tychże osób. W latach 2021–2024 zwiększyła się również liczba organizacji pozarządowych realizujących Program z 49 do 137.

Biorąc pod uwagę, że w 2025 r. Program był realizowany przez 1 620 gmin/powiatów oraz przez 180 organizacji pozarządowych, przewidywany jest kolejny wzrost liczby osób, które objęte zostaną usługami opieki wytchnieniowej.

W konsekwencji, Program ma służyć dalszemu zwiększeniu dostępności usług opieki wytchnieniowej, poprzez zwiększenie ilości realizujących Program podmiotów, tak aby jak największa liczba członków rodziny i opiekunów osoby z niepełnosprawnością, miała możliwość uzyskania wsparcia w sprawowaniu opieki nad osobami z niepełnosprawnościami. Należy podkreślić, że wsparcie w formie usługi opieki wytchnieniowej powinno być udzielane członkowi rodziny lub opiekunowi osoby z niepełnosprawnością w czasie i w takim zakresie, w jakim jest to z punktu widzenia osoby z niepełnosprawnością i jej opiekuna zasadne i celowe.

Według danych z Elektronicznego Krajowego Systemu Monitorowania i Orzekania o Niepełnosprawności (stan na dzień 5 września 2025 r.) liczba:

- 1) dzieci od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadających orzeczenie o niepełnosprawności wynosi 249 054;
- 2) osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności lub wyrokiem sądu, pomiędzy 16 a 18 rokiem życia wynosi łącznie 33 276;
- 3) osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności, zgodnie z prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności lub wyrokiem sądu, po 18 roku życia wynosi 856 760.

III. Cele Programu

1. Głównym celem Programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:
 - 1) dziećmi od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub
 - 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem wymienionym w lit. a, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej, tj. odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków.

2. Celem szczegółowym Programu jest objęcie wsparciem członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w liczbie nie mniejszej niż 20 000 osób.

IV. Warunki uczestniczenia w Programie

1. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:
 - 1) dziećmi od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności lub
 - 2) osobami niepełnosprawnymi posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– którzy wymagają usług opieki wytchnieniowej. Członkowie rodzin osób z niepełnosprawnościami i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, którzy uzyskali w ramach Programu usługi opieki wytchnieniowej, zwani są dalej „uczestnikami Programu”.
2. Usługi opieki wytchnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna, o których mowa w ust. 1, we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą

z niepełnosprawnością, która wymaga stałego wsparcia w zakresie potrzeb życia codziennego.

3. Aktywność zawodowa, nie wyklucza członka rodziny lub opiekuna, o których mowa w ust. 1, z możliwości uzyskania usługi opieki wytchnieniowej.
4. O wszelkich zmianach mających wpływ na prawo i warunki korzystania z usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu (np. utrata statusu osoby z niepełnosprawnością, zmiana stopnia niepełnosprawności, korzystanie w 2026 r. z usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków z Funduszu w ramach innych programów Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zwanego dalej „Ministrem”, dotyczących usług opieki wytchnieniowej), uczestnik Programu jest obowiązany niezwłocznie poinformować gminę/powiat lub inny podmiot, o którym mowa w części V ust. 34 pkt 2 i 4, któremu gmina/powiat zleciła realizację usług opieki wytchnieniowej lub od którego gmina/powiat nabywa usługi opieki wytchnieniowej, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia nastąpienia zmiany.
5. Zmiana okoliczności mających wpływ na prawo i warunki korzystania z usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu, o których mowa w ust. 4, będzie skutkować zmianą przysługującego uczestnikowi Programu limitu godzin i dób usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu w ramach Programu w 2026 r. Nowy limit, z uwzględnieniem wcześniej wykorzystanych w 2026 r. godzin i dób usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu w ramach Programu bądź innych programów Ministra, będzie ustalany od dnia, w którym nastąpiły zmiany okoliczności, o których mowa w ust. 4.
6. Na potrzeby realizacji Programu za członków rodziny osoby z niepełnosprawnością uznaje się wstępnych oraz zstępnych, krewnych w linii bocznej, małżonka, wstępnych oraz zstępnych małżonka, krewnych w linii bocznej małżonka, zięcia, synową, macochę, ojczyma oraz osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, a także osobę pozostającą w stosunku przysposobienia z osobą z niepełnosprawnością.
7. Na potrzeby realizacji Programu za opiekuna osoby z niepełnosprawnością uznaje się opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad osobą posiadającą orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych oraz opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności (w tym opiekuna sprawującego opiekę w ramach rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka).

V. Zakres podmiotowy i przedmiotowy Programu

1. Program zakłada wsparcie finansowe dla gmin/powiatów w zakresie świadczenia usług opieki wytchnieniowej, w ramach pobytu dziennego i pobytu całodobowego. Usługi opieki wytchnieniowej będące przedmiotem Programu mogą być świadczone wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Gmina/powiat przyznaje usługi opieki wytchnieniowej w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, mieszkających na terenie danej gminy/danego powiatu.
3. Członek rodziny osoby z niepełnosprawnością lub opiekun osoby z niepełnosprawnością może korzystać z usług opieki wytchnieniowej na terenie innej gminy lub innego powiatu niż gmina lub powiat właściwe ze względu na jego miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, nad którą sprawuje bezpośrednią opiekę, jeżeli gmina lub powiat właściwe ze względu na jego miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością nie przystąpiła/nie przystąpił do realizacji Programu lub jeżeli gmina lub powiat właściwe ze względu na jego miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania osoby z niepełnosprawnością przystąpiła/przystąpił do realizacji Programu ale wyczerpane zostały środki z Funduszu przyznane tej gminie lub powiatowi na realizację Programu, pod warunkiem zawarcia porozumienia pomiędzy zainteresowanymi jednostkami samorządu terytorialnego.
4. Gmina/powiat w pierwszej kolejności uwzględnia potrzeby:
 - 1) członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, która stale przebywa w domu i nie korzysta np. z ośrodka wsparcia, z placówki pobytu całodobowego, z warsztatu terapii zajęciowej, szkoły i placówki, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881), nie uczy się lub nie studiuje,
 - 2) nieaktywnych zawodowo członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, którzy mają ograniczone

możliwości podejmowania aktywności zawodowej ze względu na konieczność opiekowania się osobą z niepełnosprawnością.

5. Gmina/powiat, przyznając usługi opieki wytchnieniowej bierze pod uwagę stan zdrowia i sytuację życiową uczestników Programu oraz osób z niepełnosprawnościami.
6. Program jest realizowany w dwóch formach:
 - 1) świadczenia usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego:
 - a) w ośrodku wsparcia,
 - b) osobom pełnoletnim, w domu pomocy społecznej świadczącym usługi wsparcia krótkoterminowego w formie dziennej,
 - c) osobom pełnoletnim, w domu pomocy społecznej prowadzonym przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2–4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214), w przypadku posiadania warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych, oraz gdy świadczenie usług opieki wytchnieniowej nie wpłynie negatywnie na usługi świadczone przez dom pomocy społecznej mieszkańcom domu,
 - d) w przypadku braku możliwości realizacji opieki wytchnieniowej w miejscach, o których mowa w lit. a–c, istnieje możliwość zrealizowania opieki wytchnieniowej w centrum opiekuńczo-mieszkalnym (COM), na zasadach określonych w poszczególnych edycjach Programu Centra Opiekuńczo-Mieszkalne,
 - e) za uprzednią pisemną zgodą gminy/powiatu, w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością,
 - f) za uprzednią pisemną zgodą gminy/powiatu, w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub realizatora Programu¹, spełniającym kryteria dostępności, o których mowa w ustawie z dnia z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411, z późn. zm.);
 - 2) świadczenia usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego:
 - a) osobom pełnoletnim, w mieszkaniu treningowym lub wspomagany,
 - b) w ośrodku wsparcia,

¹⁾ Przez realizatora Programu rozumie się gminę/powiat oraz podmioty, o których mowa części V ust. 34 pkt 2 i 4.

- c) osobom pełnoletnim, w rodzinnym domu pomocy,
 - d) osobom pełnoletnim, w domu pomocy społecznej świadczącym usługi wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego,
 - e) osobom pełnoletnim, w domu pomocy społecznej prowadzonym przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2–4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w przypadku posiadania warunków infrastrukturalnych i organizacyjnych, oraz gdy świadczenie usług opieki wytchnieniowej nie wpłynie negatywnie na usługi świadczone przez dom pomocy społecznej mieszkańcom domu,
 - f) osobom pełnoletnim, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
 - g) w przypadku braku możliwości realizacji opieki wytchnieniowej w miejscach, o których mowa w lit. a–f, istnieje możliwość zrealizowania opieki wytchnieniowej w centrum opiekuńczo-mieszkalnym (COM), w przypadku posiadania wolnych miejsc,
 - h) za uprzednią pisemną zgodą gminy/powiatu, w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością,
 - i) za uprzednią pisemną zgodą gminy/powiatu, w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub realizatora Programu, spełniającym kryteria dostępności, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
7. W godzinach realizacji usług opieki wytchnieniowej, finansowanych ze środków Funduszu, wobec osoby z niepełnosprawnością objętej usługą opieki wytchnieniowej nie mogą być świadczone inne formy pomocy usługowej, w tym:
- 1) usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
 - 2) usługi finansowane ze środków Funduszu albo finansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- o ile obejmują analogiczne wsparcie, o którym mowa w ust. 17, finansowane ze środków publicznych.
8. Usługi opieki wytchnieniowej, o których mowa w ust. 6 pkt 1 lit. e–f, ust. 6 pkt 2 lit. h–i, mogą być świadczone, przez osoby pełnoletnie, niebędące członkami rodziny osoby z

niepełnosprawnością, opiekunami osoby z niepełnosprawnością lub osobami faktycznie zamieszkującymi razem z osobą z niepełnosprawnością, oraz:

- 1) w przypadku wskazania przez realizatora Programu:
 - a) posiadające dokument potwierdzający uzyskanie kwalifikacji w następujących zawodach i specjalnościach: asystent osoby niepełnosprawnej²⁾, pielęgniarka, siostra PCK, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, pedagog, psycholog, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta lub, za zgodą realizatora Programu, w innych zawodach i specjalnościach o charakterze medycznym lub opiekuńczym, lub
 - b) posiadające co najmniej 6-miesięczne, udokumentowane doświadczenie w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami, np. doświadczenie zawodowe, doświadczenie w udzielaniu wsparcia osobom z niepełnosprawnościami w formie wolontariatu, oraz
- 2) w przypadku wskazania przez uczestnika Programu w Karcie zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, której wzór stanowi załącznik nr 7 do Programu, zwanej dalej „Kartą zgłoszenia do Programu” są przygotowane do świadczenia usług opieki wytchnieniowej, co zostanie potwierdzone oświadczeniem uczestnika Programu.

Posiadanie doświadczenia, o którym mowa w pkt 1 lit. b, może zostać udokumentowane pisemnym oświadczeniem podmiotu, który zlecał udzielanie bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami. Podmiotem tym może być również osoba fizyczna (a więc nie tylko osoba prawna, czy jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej), która zleciła udzielenie bezpośredniej pomocy osobie z niepełnosprawnością. Ocena posiadania przez osobę doświadczenia w udzielaniu bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami należy do realizatora Programu.

W przypadku braku wskazania przez uczestnika Programu osoby świadczącej usługi opieki wytchnieniowej, gmina/powiat jest zobowiązana/jest zobowiązany zapewnić

²⁾ Zawód asystenta osoby niepełnosprawnej wymieniony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2018 r. poz. 227, z późn. zm.) pod symbolem 341201 w ramach grupy: Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej (symbol 3412).

odpowiednio wykwalifikowaną kadrę do realizacji usług opieki wychnieniowej, spełniającą warunki określone w pkt 1.

9. W przypadku, gdy usługi opieki wychnieniowej, mają być świadczone dla członków rodziny lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad małoletnimi, w odniesieniu do osób, które mają świadczyć usługi opieki wychnieniowej, muszą zostać spełnione warunki określone w art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802, z późn. zm.), a w przypadku usług opieki wychnieniowej, o których mowa w ust. 6 pkt 1 lit. e–f, ust. 6 pkt 2 lit. h –i, dodatkowo wymagana jest pisemna akceptacja osoby, która ma świadczyć usługę opieki wychnieniowej ze strony opiekuna prawnego małoletniego.
10. W przypadku, gdy usługi opieki wychnieniowej, o których mowa w ust. 6 pkt 1 lit. a–d albo f, będą świadczone w wymiarze powyżej 4 godzin dziennie oraz w przypadku świadczenia usług opieki wychnieniowej, o których mowa w ust. 6 pkt 2 lit. a–g albo lit. i, realizator Programu ma obowiązek zapewnić wyżywienie odpowiednie do potrzeb osoby z niepełnosprawnością, tj. zapewnić ciepły posiłek z uwzględnieniem specjalnej diety osoby objętej usługą.
11. Limit godzin i dób usług opieki wychnieniowej finansowanych ze środków Funduszu przypadających na jednego uczestnika Programu w 2026 r., z zastrzeżeniem ust. 12 i 13, wynosi nie więcej niż³⁾:
 - 1) 240 godzin dla usługi opieki wychnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego;
 - 2) 14 dób dla usługi opieki wychnieniowej świadczonej w ramach pobytu całodobowego.Uczestnik Programu może skorzystać w 2026 r. z obydwu form usług opieki wychnieniowej finansowanych ze środków Funduszu.
12. Limit, o którym mowa w ust. 11, dotyczy również:
 - 1) członka rodziny osoby z niepełnosprawnością lub opiekuna osoby z niepełnosprawnością sprawującego bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością;

³⁾ Limit dotyczy godzin usług opieki wychnieniowej świadczonych w ramach wszystkich programów Ministra w zakresie usług opieki wychnieniowej.

- 2) więcej niż jednego członka rodziny osoby z niepełnosprawnością lub więcej niż jednego opiekuna osoby z niepełnosprawnością sprawujących bezpośrednią opiekę nad jedną osobą z niepełnosprawnością;
 - 3) więcej niż jednego członka rodziny osoby z niepełnosprawnością lub więcej niż jednego opiekuna osoby z niepełnosprawnością sprawujących bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością.
13. Usługi opieki wytchnieniowej dla członka rodziny (członków rodziny) lub opiekuna (opiekunów) sprawującego bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością muszą być realizowane w tym samym czasie, z zastrzeżeniem zapewnienia adekwatnej opieki, stosownie do potrzeb osoby z niepełnosprawnością. W szczególnych przypadkach, gdy usługa opieki wytchnieniowej nie może lub nie powinna być wykonywana w tym samym czasie, za uprzednią zgodą realizatora Programu, usługi opieki wytchnieniowej dla członka rodziny (członków rodziny) lub opiekuna (opiekunów) sprawującego bezpośrednią opiekę nad więcej niż jedną osobą z niepełnosprawnością mogą być realizowane w innym czasie w odniesieniu do opieki wytchnieniowej sprawowanej nad każdą z osób z niepełnosprawnością, z zastrzeżeniem zachowania warunków określonych w ust. 11 i 12.
14. Maksymalna długość nieprzerwanego świadczenia usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego wynosi 12 godzin dla jednego uczestnika Programu, z zastrzeżeniem limitów, o których mowa w ust. 11. Usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego mogą być świadczone w godzinach 6.00-22.00. Nie można korzystać z usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego przed lub po usłudze opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego, w czasie kiedy możliwe jest świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego.
15. Usługa opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego wynosi co najmniej 12 godzin nieprzerwanego świadczenia usługi i obejmuje nocleg osoby z niepełnosprawnością, co najmniej w godzinach 22.00 -6.00. Jedna doba usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego nie przekracza 24 godzin nieprzerwanego świadczenia usługi.
16. Uczestnik Programu, któremu przyznano pomoc w postaci usługi opieki wytchnieniowej nie ponosi odpłatności za realizację usługi w ramach Programu.

17. W ramach usługi opieki wytchnieniowej zapewniane jest okresowe wsparcie w zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością, w zastępstwie członków rodziny lub opiekunów sprawujących na co dzień bezpośrednią opiekę. Usługi opieki wytchnieniowej polegają na zastępowaniu członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością, w bieżących czynnościach życia codziennego dotyczących zabezpieczenia potrzeb osoby z niepełnosprawnością, takich jak: w czynnościach samoobsługowych (np. utrzymanie higieny osobistej), w przemieszczaniu się poza miejsce zamieszkania (np. spacer, udanie się do placówki zdrowia, sklepu, itp), w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.
18. Rodzaj i zakres godzinowy usług opieki wytchnieniowej powinien być uzależniony od osobistej sytuacji uczestnika Programu, z uwzględnieniem stopnia i rodzaju niepełnosprawności osoby z niepełnosprawnością, nad którą uczestnik Programu sprawuje opiekę, z zastrzeżeniem ust. 11.
19. Koszty związane bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej finansowane z Programu, określone w części VI ust. 3:
- 1) w ramach pobytu dziennego, nie mogą przekroczyć **55 zł brutto** za godzinę zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej, wykonanych w odniesieniu do jednej osoby z niepełnosprawnością;
 - 2) w ramach pobytu całodobowego, nie mogą przekroczyć:
 - a) **600 zł brutto** za dobę zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej, wykonanych w odniesieniu do jednej osoby z niepełnosprawnością, z zastrzeżeniem lit. b,
 - b) **800 zł brutto** za dobę zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej, wykonanych w odniesieniu do jednej osoby z niepełnosprawnością posiadającej orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną⁴⁾.
- Przez kwotę brutto rozumie się kwotę wynagrodzenia wraz z kosztami pracy⁵⁾.

⁴⁾ Przez niepełnosprawność sprzężoną rozumie się posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności ze wskazaniem co najmniej dwóch niepełnosprawności.

⁵⁾ Przez koszty pracy zatrudniającego należy rozumieć sumę wynagrodzeń (brutto) oraz składek na ubezpieczenia społeczne, Pracownicze Plany Kapitałowe, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, poniesionych przez zatrudniającego.

- Nie jest dopuszczalne pokrywanie z tych kwot kosztów administracyjnych gminy/powiatu lub innego podmiotu, któremu gmina/powiat zleciła realizację usług opieki wytchnieniowej lub od którego nabywa usługi opieki wytchnieniowej.
20. Realizator Programu ma obowiązek upowszechniać informacje o możliwości przyznania usług opieki wytchnieniowej poprzez umieszczenie ogłoszenia o naborze uczestników do Programu w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie realizatora Programu oraz na stronie internetowej, lub profilu w internetowych serwisach społecznościowych, z wyróżnioną i łatwo dostępną zakładką dotyczącą Programu i jego realizacji przez realizatora Programu.
 21. Gmina/powiat może określić zasady przyjmowania zgłoszeń do Programu, z zastrzeżeniem zachowania warunków określonych w Programie oraz w zaakceptowanym przez Wojewodę wniosku gminy/powiatu. Niezachowanie warunków przyjmowania zgłoszeń do Programu, określonych w ust. 20 oraz ust. 22–28, może skutkować brakiem akceptacji sprawozdania z realizacji Programu przez Wojewodę.
 22. Termin na składanie zgłoszeń określony w ogłoszeniu o naborze uczestników do Programu, nie może być krótszy niż 7 dni kalendarzowych i nie dłuższy niż 21 dni od dnia ogłoszenia naboru uczestników do Programu. Kolejność zgłoszeń nie ma wpływu na wynik naboru uczestników do Programu.
 23. Gmina/powiat kwalifikuje do przyznania/przyznaje usługi opieki wytchnieniowej na podstawie Karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zwanej dalej „Kartą zgłoszenia do Programu”, której wzór stanowi załącznik nr 7 do Programu oraz na podstawie dokonanej oceny indywidualnej sytuacji członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością. Informacje zawarte w Karcie zgłoszenia do Programu mogą być weryfikowane przez pracowników realizatora Programu w miejscu zamieszkania członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością.
 24. Ocena indywidualnej sytuacji członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością powinna odnosić się do zbadania/weryfikacji:
 - 1) potrzeb osoby z niepełnosprawnością, nad którą członek rodziny/ opiekun sprawuje opiekę, takich jak: czynności samoobsługowe (np. utrzymanie higieny osobistej), przemieszczanie się poza miejsce zamieszkania (np. spacer, udanie się do placówki

- zdrowia, sklepu, ect.itp), podejmowanie aktywności życiowej i komunikowanie się z otoczeniem;
- 2) poziomu samodzielności osoby z niepełnosprawnością, nad którą członek rodziny/opiekun sprawuje opiekę, w tym ograniczeń osoby z niepełnosprawnością w zakresie komunikowania się lub poruszania się;
 - 3) czy osoba z niepełnosprawnością, nad którą członek rodziny/opiekun sprawuje bezpośrednią opiekę stale przebywa w domu i nie korzysta np. z ośrodka wsparcia, z placówki pobytu całodobowego, z warsztatu terapii zajęciowej, szkoły i placówki, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881), nie uczy się lub nie studiuje;
 - 4) czy członek rodziny/opiekun osoby z niepełnosprawnością sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością jest nieaktywny zawodowo i ma ograniczone możliwości podejmowania aktywności zawodowej ze względu na konieczność opiekowania się osobą z niepełnosprawnością.
25. Gmina/powiat dokonuje wyłonienia kandydatów na uczestników Programu, którym zostaną przydzielone usługi opieki wytchnieniowej, z uwzględnieniem postanowień ust. 23 i ust. 24.
26. W przypadku wystąpienia zdarzeń losowych (np. śmierć członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością lub jego nagły pobyt w szpitalu) oraz posiadania przez gminę/powiat wolnych środków na realizację Programu (np. w przypadku niewykorzystania uprzednio przyznanych godzin/dób usług opieki wytchnieniowej), usługi opieki wytchnieniowej mogą być przyznane bez Karty zgłoszenia do Programu oraz z pominięciem warunku określonego w ust. 28, dotyczącego przyznawania usługi opieki wytchnieniowej, w pierwszej kolejności osobom wpisanym na listę rezerwową. Karta zgłoszenia do Programu powinna zostać uzupełniona niezwłocznie, kiedy sytuacja członka rodziny/opiekuna osoby z niepełnosprawnością to umożliwia.
27. Gmina/powiat obowiązana jest poinformować, w formie pisemnej członka rodziny lub opiekuna osoby z niepełnosprawnością, o przyznaniu usługi opieki wytchnieniowej oraz o przyznanej formie świadczenia usług opieki wytchnieniowej (w ramach pobytu dziennego/w ramach pobytu całodobowego), o wymiarze przyznanej usługi opieki wytchnieniowej (liczba godzin/liczba dób), a także o prawach i obowiązkach

- wynikających z przyznania usług opieki wytchnieniowej albo o wpisaniu go na listę rezerwową albo poinformować o odmowie jej przyznania wraz z uzasadnieniem.
28. W sytuacji zwiększenia limitu osób korzystających ze wsparcia w ramach usług opieki wytchnieniowej, gmina/powiat w pierwszej kolejności przyznaje usługi opieki wytchnieniowej osobom wpisanym na listę rezerwową, z uwzględnieniem postanowień ust. 23 i ust. 24. Pozycja na liście rezerwowej nie ma wpływu na przyznanie usług opieki wytchnieniowej. Jednocześnie, w przypadku braku kandydatów na uczestników oczekujących na przyznanie usług, wpisanych na listę rezerwową lub w przypadku, gdy realizator Programu pomimo przyznania usług opieki wytchnieniowej osobom znajdujących się na liście rezerwowej nadal posiada wolne miejsca do udziału w Programie, jest on obowiązany do ogłoszenia uzupełniającego naboru uczestników do Programu.
29. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania/pobytu, uczestnik Programu planujący kontynuować udział w Programie składa do gminy/powiatu w nowym miejscu zamieszkania/pobytu, Kartę zgłoszenia do Programu wraz z oświadczeniem o dotychczasowej formie świadczenia usług opieki wytchnieniowej (w ramach pobytu dziennego/w ramach pobytu całodobowego) i o dotychczasowym wymiarze przyznanej usługi opieki wytchnieniowej (liczba godzin/liczba dób).
30. Gmina/powiat, w pierwszej kolejności umożliwi osobie z niepełnosprawnością lub członkom rodziny/opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością samodzielny wybór:
- 1) miejsca, o którym mowa w ust. 6 pkt 1 lit. e albo w ust. 6 pkt 1 lit. f oraz, o którym mowa w ust. 6 pkt 2 lit. h albo w ust. 6 pkt 2 lit. i, z zastrzeżeniem, że gmina/powiat wyrazi uprzednią pisemną zgodę na świadczenie usług opieki wytchnieniowej w tym miejscu, a wskazane zgodnie z ust. 6 pkt 1 lit. f oraz ust. 6 pkt 2 lit. i miejsce spełnia kryteria dostępności, o których mowa w ustawie z dnia z 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
 - 2) osoby, która będzie świadczyć usługę opieki wytchnieniowej, z uwzględnieniem postanowień ust. 8 pkt 2 oraz ust. 9.
31. W ramach Programu gmina/powiat może otrzymać wsparcie finansowe do wysokości 100% kosztów realizacji usług opieki wytchnieniowej. Gmina/powiat może dodatkowo przeznaczyć środki finansowe własne (wkład własny) na realizację usług opieki

- wytchnieniowej w ramach Programu. Wkład własny musi być finansowany ze środków posiadanych przez gminę/powiat. Niedopuszczalne jest uzyskiwanie środków na ten cel od pracowników i współpracowników realizatora Programu.
32. Po przekroczeniu limitu godzin lub dób usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu przypadających na jednego uczestnika Programu w 2026 roku, o których mowa w ust. 11, gmina/powiat może wyrazić zgodę na zwiększenie liczby godzin lub dób usług opieki wytchnieniowej w ramach środków finansowych własnych (wkładu własnego).
33. Gmina/powiat dokonuje rozliczenia usług opieki wytchnieniowej na podstawie wypełnionej Karty realizacji usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026, zwanej dalej „Kartą realizacji usług opieki wytchnieniowej”, której wzór stanowi załącznik nr 8 do Programu.
34. W ramach Programu gmina/powiat może otrzymać środki z Funduszu na realizację usług opieki wytchnieniowej, jeżeli:
- 1) usługi opieki wytchnieniowej realizuje samodzielnie, tj. przez osoby zatrudnione w ośrodku pomocy społecznej albo w centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818), urzędzie gminy/powiatu lub w gminnych/powiatowych jednostkach organizacyjnych, bez względu na formę zatrudnienia;
 - 2) zleca realizację usług opieki wytchnieniowej organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie lub podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy;
 - 3) zatrudnia osoby do realizacji usług opieki wytchnieniowej wskazane przez uczestnika Programu w formie ustalonej przez gminę/powiat;
 - 4) nabywa usługi opieki wytchnieniowej od podmiotów sektora prywatnego, z zastrzeżeniem klauzul społecznych.
35. Decyzję w zakresie wyboru formy zatrudnienia osób świadczących opiekę wytchnieniową podejmuje realizator Programu.

36. Gmina/powiat obowiązana/y jest monitorować świadczenie usług opieki wytchnieniowej oraz dokonywać doraźnych kontroli świadczenia usług opieki wytchnieniowej. Czynności w zakresie kontroli i monitorowania, są dokonywane i dokumentowane bezpośrednio w miejscu realizacji usług opieki wytchnieniowej w formie pisemnej lub elektronicznej.
37. Przez cały okres realizacji zadania w ramach Programu, realizator Programu obowiązany jest do posiadania powszechnie dostępnej strony internetowej lub profilu w internetowych serwisach społecznościowych, z wyróżnioną i łatwo dostępną zakładką dotyczącą Programu i jego realizacji przez realizatora Programu. Zakładka dotycząca Programu musi zawierać:
- 1) Program;
 - 2) wyodrębniony w osobnym dokumencie wzór Karty zgłoszenia do Programu (załącznik nr 7 do Programu);
 - 3) wyodrębniony w osobnym dokumencie wzór Karty realizacji usług opieki wytchnieniowej (załącznik nr 8 do Programu);
 - 4) zasady przyjmowania zgłoszeń do Programu, jeżeli zostały określone przez gminę/powiat;
 - 5) wskazanie koordynatora Programu wraz z danymi kontaktowymi w postaci numeru telefonu i adresu email;
 - 6) adres lokalu, w którym można załatwić sprawy związane z przystąpieniem do Programu i jego realizacją, wraz ze wskazaniem godzin pracy, numeru telefonu i adresu email;
 - 7) inne materiały i informacje wskazane przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Realizator Programu jest obowiązany do przekazania uczestnikom Programu i osobom świadczącym usługi opieki wytchnieniowej materiałów informacyjnych, edukacyjnych lub ewaluacyjnych wskazanych przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych za pośrednictwem wojewodów. W przypadku materiałów ewaluacyjnych realizator Programu jest obowiązany do zebrania od uczestników Programu lub osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej wypełnionych materiałów ewaluacyjnych.

VI. Kwalifikowalność kosztów

1. Ze środków Programu będą pokrywane koszty związane bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego i w ramach pobytu całodobowego, o których mowa w ust. 3.
2. Niedozwolone jest podwójne finansowanie tego samego wydatku związanego z realizacją usług opieki wytchnieniowej, zarówno w ramach Programu, jak i w ramach innych programów czy projektów finansowanych ze środków publicznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Niedozwolone jest pobieranie opłat od uczestników Programu.
3. Kosztami związanymi bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej są, w przypadku realizacji usług opieki wytchnieniowej:
 - 1) w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością, koszty:
 - a) wynagrodzenia osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej,
 - b) koszt ubezpieczeń OC oraz NNW osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej, związanych ze świadczeniem tych usług;
 - 2) w miejscu, o którym mowa w części V ust. 6 pkt 1 lit. f oraz w części V ust. 6 pkt 2 lit. i – koszty pobytu osoby z niepełnosprawnością, tj. koszty:
 - a) wynagrodzenia personelu instytucji bezpośrednio świadczącej usługi opieki wytchnieniowej,
 - b) dostaw mediów (opłaty za: energię elektryczną, energię cieplną, gaz i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków, opłaty za usługi telefoniczne i internetowe),
 - c) czynszu, najmu, opłat administracyjnych dotyczących lokalu (m.in wywóz śmieci), w którym sprawowana jest usługa opieki wytchnieniowej,
 - d) przygotowania i zakupu wyżywienia,
 - e) kosztów związanych z utrzymaniem czystości,
 - f) koszt ubezpieczeń OC oraz NNW osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej, związanych ze świadczeniem tych usług;
 - 3) w miejscach, o których mowa w części V ust. 6 pkt 1 lit. a-d oraz w części V ust. 6 pkt 2 lit. a–g – koszty pobytu osoby z niepełnosprawnością, na podstawie wyceny za świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego lub wyceny za świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego.

4. Koszty będą kwalifikowalne, jeżeli zostaną faktycznie poniesione w okresie realizacji zadania.
5. Istnieje możliwość refundacji ze środków Funduszu na realizację Programu kosztów kwalifikowalnych poniesionych w związku z realizacją zadania od dnia, od którego zadanie jest realizowane określonego w umowie, jednak nie wcześniej niż od 1 stycznia 2026 r.
6. Za datę poniesienia kosztu przyjmuje się w przypadku wydatków pieniężnych:
 - 1) ponoszonych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego podmiotu realizującego usługi opieki wytchnieniowej, tj. datę księgowania operacji;
 - 2) ponoszonych kartą kredytową lub innym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub innego instrumentu, pod warunkiem dokonania spłaty tej należności do końca okresu rozliczeniowego danego instrumentu płatniczego.
7. Środki Funduszu przyznane na realizację Programu muszą być wykorzystane zgodnie z Programem oraz umową zawartą pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem.
8. Gminy/powiaty, które uzyskały środki Funduszu na realizację Programu, są obowiązane do ich rozliczenia w sposób i w terminach wskazanych w umowie zawartej z wojewodą, a także do zwrotu niewykorzystanej części przyznanych środków Funduszu w terminach określonych w umowie, zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.).
9. Wojewodowie, którzy uzyskali środki Funduszu na realizację Programu, są obowiązani do ich rozliczenia w sposób i w terminach wskazanych w umowie zawartej z Ministrem, a także do zwrotu niewykorzystanej przez gminy/powiaty części przyznanych środków Funduszu w terminach określonych w tej umowie, zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
10. W przypadku zwrotu wojewodzie przez gminę/powiat środków przekazanych na realizację zadania, wojewoda uprawniony jest do przekazania tych środków na realizację zadania przez inne gminy/powiaty, z zastrzeżeniem ust. 9, po uprzednim uzyskaniu akceptacji Ministra.

11. Organizacja lub podmiot, o których mowa w części V ust. 34 pkt 2 i 4 realizujące usługi wynikające z umowy zawartej w ramach Programu i otrzymujące środki Funduszu są obowiązane do ich rozliczenia, a także do zwrotu niewykorzystanej ich części, w sposób i w terminach wskazanych w umowie zawartej z gminą/powiatem.
12. Kosztami niekwalifikowanymi zadania (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – wydatkami) są w szczególności:
 - 1) odsetki od zadłużenia;
 - 2) kwoty i koszty pożyczki lub kredytu;
 - 3) kary i grzywny;
 - 4) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
 - 5) podatek VAT, który może zostać odzyskany na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy;
 - 6) odsetki za opóźnienie w regulowaniu zobowiązań oraz odsetki za zwłokę z tytułu nieterminowych wpłat należności budżetowych i innych należności, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111, z późn. zm.);
 - 7) spłata zaległych zobowiązań finansowych;
 - 8) koszty leczenia i rehabilitacji osób, z wyjątkiem niezbędnych interwencji pielęgniarских i lekarskich, dokonanych przez wyspecjalizowany personel w szczególnych przypadkach, w ramach pobytu całodobowego realizowanego w miejscach, o których mowa w części V ust. 6 pkt 2 lit. a–g, związanych z nagłym pogorszeniem się stanu zdrowia osoby z niepełnosprawnością;
 - 9) amortyzacja;
 - 10) leasing;
 - 11) rezerwy na pokrycie przyszłych spłat lub zobowiązań;
 - 12) opieka świadczona przez członków rodziny osoby z niepełnosprawnością, opiekunów osoby z niepełnosprawnością lub osoby faktycznie zamieszkujące razem z osobą z niepełnosprawnością;
 - 13) nagrody, premie, dodatek stażowy, ekwiwalent za urlop i wynagrodzenia chorobowe oraz zasiłki chorobowe.
13. Decyzję o kwalifikowalności kosztów podejmuje wojewoda.

14. Zmiana wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu wymaga uprzedniego, pisemnego lub elektronicznego zgłoszenia do wojewody i uzyskania zgody wojewody wyrażonej w formie pisemnej lub elektronicznej, z zastrzeżeniem ust. 15–20.
15. W przypadku wystąpienia oszczędności w ramach kosztów związanych bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2 oraz w przypadku wystąpienia oszczędności w ramach wyceny, o której mowa w ust. 3 pkt 3, istnieje możliwość przesunięcia ich w ramach tych kosztów albo w ramach tej wyceny, z zastrzeżeniem limitów określonych w części V ust. 19. Zmiany, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, nie wymagają zgody wojewody. Do dnia zakończenia realizacji Programu gmina/powiat jest obowiązana do pisemnego lub elektronicznego poinformowania wojewody, o dokonanych zmianach w powyższym zakresie.
16. W przypadku zaistnienia sytuacji nadzwyczajnych, niezależnych od gminy/powiatu, istnieje możliwość, dokonania przesunięć kosztów związanych bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej pomiędzy formami świadczenia usług opieki wytchnieniowej (jeżeli we wniosku zostały uwzględnione obydwie formy), tj. między usługami opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego, a usługami opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Zmiana, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, wymaga uprzedniego, pisemnego lub elektronicznego zgłoszenia do wojewody i pisemnej lub elektronicznej zgody wojewody.
17. Nie wymaga zgody wojewody, zmiana w zakresie:
 - 1) liczby uczestników Programu,
 - 2) liczby godzin albo dób usług opieki wytchnieniowej finansowanych ze środków Funduszu, z zastrzeżeniem zachowania limitów określonych w części V ust. 11,
 - 3) zmniejszenie kosztu za jedną godzinę/jedną dobę zrealizowanych usług opieki wytchnieniowej, z zastrzeżeniem zachowania limitów określonych w części V ust. 19,
 - 4) przesunięcia pomiędzy grupami uczestników Programu (członkowie rodzin/opiekunowie osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz członkowie rodzin/opiekunowie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności),
 - 5) liczby osób świadczących usługi opieki wytchnieniowej,
 - 6) miejsca świadczenia usług opieki wytchnieniowej,

- 7) wysokości środków finansowych własnych (wkładu własnego) na realizację usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu,
 - 8) przesunięcia oszczędności w przypadku ich wystąpienia, w ramach kosztów związanych bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej, pomiędzy miejscami, o których mowa w części VI ust. 6, z zastrzeżeniem zachowania limitów określonych w części V ust. 19,
- w stosunku do uprzednio zatwierdzonych informacji we wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu. Do dnia zakończenia realizacji Programu gmina/powiat jest obowiązana/obowiązany do pisemnego lub elektronicznego poinformowania wojewody, o dokonanych zmianach w powyższym zakresie.
18. Najpóźniej do ostatniego dnia realizacji zadania gmina/powiat dokonuje aktualizacji wniosku z wykorzystaniem narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) udostępnionego przez Ministra na stronie internetowej, wskazanej w ogłoszeniu o naborze wniosków, uwzględniając wszystkie informacje o dokonanych zmianach zgodnie z ust. 14–17. W przypadkach uzasadnionych problemami technicznymi, za uprzednią zgodą wojewody, dopuszcza się możliwość składania aktualizacji wniosku za pomocą platformy e-PUAP albo systemu e-Doręczenia.
 19. Zmiany wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu oraz zmiany, o których mowa w ust. 15–17, mogą zostać dokonane wyłącznie do wysokości środków Funduszu przyznanych gminie/powiatowi na realizację Programu.
 20. Niedozwolone są zmiany wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu, ani zmiany, o których mowa w ust. 15–17, prowadzące do przesunięcia środków Funduszu pomiędzy kosztami związanymi bezpośrednio z realizacją usług opieki wytchnieniowej, o których mowa w ust. 3, a kosztami obsługi Programu, o których mowa w części VII ust. 23–25.

VII. Finansowanie Programu oraz warunki przyznawania gminom/powiatom środków Funduszu przeznaczonych na realizację Programu

1. Źródłem finansowania Programu, są środki ujęte w planie finansowym Funduszu. Budżet Programu w 2026 r. będzie wynosił - 205 166 000 zł (słownie: dwieście pięć milionów sto sześćdziesiąt sześć tysięcy złotych). Dysponentem środków Funduszu jest Minister.

2. Minister zastrzega sobie możliwość zmniejszenia planowanego budżetu, o którym mowa w ust. 1.
3. Realizacja Programu następuje w trybie naboru wniosków gmin/powiatów, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.
4. Ogłoszenie o naborze wniosków w ramach Programu zostanie umieszczone:
 - 1) na stronie podmiotowej Ministra w Biuletynie Informacji Publicznej;
 - 2) na stronach internetowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, www.gov.pl/rodzina, oraz Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych www.niepelnosprawni.gov.pl;
 - 3) na stronie podmiotowej właściwego wojewody w Biuletynie Informacji Publicznej.
5. Stosownie do art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym nabór wniosków w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego dokonywany jest przez wojewodów.
6. Gmina/powiat składa wniosek do właściwego wojewody w wersji elektronicznej z wykorzystaniem narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) udostępnionego przez Ministra na stronie internetowej, wskazanej w ogłoszeniu o naborze wniosków w ramach Programu. Instrukcja obsługi Generatora Funduszu Solidarnościowego stanowi załącznik nr 10 do Programu. W przypadkach uzasadnionych problemami technicznymi, za uprzednią zgodą Ministra, dopuszcza się możliwość składania wniosków w ramach Programu za pomocą platformy e-PUAP albo systemu e-Doręczenia.
7. Gmina/powiat zakłada w Generatorze Funduszu Solidarnościowego swoje konto – jedno konto dla jednej jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z Instrukcją obsługi Generatora Funduszu Solidarnościowego, stanowiącą załącznik nr 10 do Programu.
8. Niezwłocznie po założeniu konta a przed złożeniem wniosku w ramach Programu do wojewody, do Generatora Funduszu Solidarnościowego, należy dołączyć upoważnienie do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026, którego wzór stanowi załącznik nr 14 do Programu. Gmina/powiat obowiązana jest zapewnić, aby znajdujące się w Generatorze Funduszu Solidarnościowego upoważnienie było aktualne, tj. w każdym przypadku zmiany osoby/osób upoważnionych do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu

Solidarnościowego w imieniu gminy/powiatu lub zmiany zakresu udzielonego upoważnienia, do Generatora Funduszu Solidarnościowego musi zostać dołączone aktualne upoważnienie do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego. Gmina/powiat ponosi odpowiedzialność za skutki braku aktualizacji upoważnienia do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego, dołączonego do Generatora Funduszu Solidarnościowego.

9. Upoważnienie do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego musi zostać podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym przez osobę/osoby uprawnione do składania oświadczeń woli w imieniu gminy/powiatu zgodnie z zasadami reprezentacji (tj. podpisane przez osobę/osoby uprawnione do reprezentacji gminy/powiatu lub pełnomocnika działającego na podstawie pełnomocnictwa – w tym ostatnim przypadku do upoważnienia należy dołączyć kopię pełnomocnictwa szczególnego do działania w imieniu gminy/powiatu). W przypadku braku możliwości złożenia kwalifikowanego podpisu elektronicznego, w Generatorze Funduszu Solidarnościowego należy umieścić kopię (skan pdf) podpisanego podpisami własnoręcznymi dokumentu upoważnienia do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego, a następnie jego oryginał powinien zostać przedłożony niezwłocznie do właściwego wojewody.
10. Gmina/powiat, występując o środki finansowe w ramach Programu jest obowiązana złożyć do wojewody za pośrednictwem Generatora Funduszu Solidarnościowego Wniosek/aktualizację wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do Programu.
11. Gmina/powiat, składając wniosek na środki finansowe z Programu, uwzględnia w nim w szczególności przewidywaną liczbę uczestników Programu opartą na przeprowadzonej diagnozie potrzeb i koszt realizacji usług opieki wytchnieniowej.
12. Kryteria i sposób oceny wniosków określone zostaną w ogłoszeniu o naborze wniosków.
13. Niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni po dokonaniu oceny wniosku, wojewoda informuje gminę/powiat o wyniku oceny wniosku. W przypadku oceny negatywnej wojewoda uzasadnia swoją ocenę.
14. Wojewoda, po dokonaniu oceny wniosków złożonych przez gminy/powiaty, sporządza listę rekomendowanych wniosków do dofinansowania w ramach Programu „Opieka

wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, której wzór stanowi załącznik nr 3 do Programu i przekazuje ją do Ministra wraz z informacją wojewody dotyczącą środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, której wzór stanowi załącznik nr 2 do Programu. W razie braku któregoś z ww. dokumentów Minister zwraca się do Wojewody o jego uzupełnienie. Wojewoda przekazuje do Ministra listę rekomendowanych wniosków do dofinansowania w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 3 do Programu) wraz z informacją wojewody dotyczącą środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 2 do Programu) w wersji elektronicznej z wykorzystaniem narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) udostępnionego przez Ministra na stronie internetowej, wskazanej w ogłoszeniu o naborze wniosków w ramach Programu. W przypadkach uzasadnionych problemami technicznymi, za uprzednią zgodą Ministra, dopuszcza się możliwość składania powyżej wskazanych dokumentów za pomocą platformy e-PUAP albo systemu e-Doręczenia.

15. Minister weryfikuje listy rekomendowanych wniosków przesłane przez wojewodów i przyznaje środki Funduszu do wyczerpania limitu środków przeznaczonych na realizację Programu. Minister może zażądać od wojewody dodatkowych wyjaśnień w zakresie dokonanej przez wojewodę oceny. W przypadku stwierdzenia dokonania przez wojewodę oceny niezgodnie z kryteriami bądź stwierdzenia błędnego sporządzenia listy rekomendowanych wniosków Minister zwraca się do wojewody o skorygowanie oceny i przysłanie aktualnej listy rekomendowanych wniosków wraz z informacją wojewody. Minister może wyłączyć wniosek gminy/powiatu z listy rekomendowanych wniosków ze względów formalnych.
16. Minister zatwierdza do dofinansowania listy rekomendowanych wniosków przedłożone przez wojewodów. Minister ma prawo zaproponowania innej kwoty wsparcia finansowego niż wnioskowana przez wojewodę. W takim przypadku wojewoda zobowiązany będzie do dokonania podziału środków pomiędzy gminy/powiaty, których wnioski zostały zatwierdzone. Decyzję w zakresie zastosowanych kryteriów podziału środków i wysokości wsparcia dla gmin/powiatów, w przypadku zaproponowania przez Ministra innej kwoty wsparcia finansowego niż wnioskowana przez wojewodę

podejmuje wojewoda, z uwzględnieniem przede wszystkim: populacji mieszkańców gminy/powiatu, posiadania przez gminę/powiat Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych⁶⁾ (jego posiadanie powoduje zwiększenie o 10% wysokości przyznanych gminie/powiatowi środków Funduszu), wysokości wykorzystanych środków Funduszu w poprzednich edycjach Programu oraz czy realizacja usług zlecona zostanie organizacjom lub podmiotom, o których mowa w części V ust. 34 pkt 2. W takim przypadku konieczna jest aktualizacja wniosków gmin/powiatów, a wojewoda jest obowiązany do zaktualizowania złożonej dokumentacji, o której mowa w ust. 14, przed zawarciem umowy z Ministrem, adekwatnie do zakresu zmiany.

17. Minister zamieszcza na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej listę gmin/powiatów, których wnioski zostały zatwierdzone wraz z kwotą przyznanych środków Funduszu.
18. Stosownie do art. 13 ust. 7 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym wojewoda zamieszcza na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej listę gmin/powiatów, których wnioski zostały zatwierdzone przez Ministra wraz z kwotą przyznanych środków z Funduszu.
19. Wojewoda jest obowiązany do przekazania Ministrowi zaktualizowanej listy rekomendowanych wniosków oraz zaktualizowanej informacji wojewody dotyczącej środków finansowych w przypadku zmiany informacji w nich zawartych, w związku ze zmianami, o których mowa w części VI ust. 10 oraz ust. 14–17. Minister w terminie 14 dni od dnia doręczenia przez wojewodę Ministrowi zmienionych dokumentów, o których mowa w zdaniu pierwszym, może zgłosić sprzeciw co do ich zmiany.
20. Środki z Funduszu będą przekazywane przez Ministra na podstawie umów zawartych między Ministrem a wojewodami (zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 12 do Programu), a następnie wojewodowie prześlą te środki gminom/powiatom na podstawie zawartych z nimi umów (zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 13 do Programu). Wzory umów nie mogą być zmieniane ani przez wojewodów ani przez gminy/powiaty.
21. Do środków Funduszu przekazanych na realizację Programu stosuje się odpowiednio art. 60–67 i art. 169 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z tym że

⁶⁾ Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych przygotowany jest na podstawie dokumentu: Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.

- organem właściwym w przedmiocie umarzania, odraczania terminów zapłaty lub rozkładania na raty spłat należności Funduszu, a także wydania decyzji o zwrocie całości lub części należności w związku z wykorzystaniem środków niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrania ich nienależnie lub w nadmiernej wysokości, jest wojewoda, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.
22. Podmioty realizujące zadania wynikające z umów zawartych w ramach Programu są obowiązane do posiadania wyodrębnionego rachunku bankowego dla środków Funduszu, prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej otrzymanych środków i dokonywanych z tych środków wydatków, zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym. Rachunkiem tym może być rachunek bankowy gminy/powiatu dedykowany wyłącznie dla środków Funduszu i prowadzony dla rozliczeń jednostki organizacyjnej gminy/powiatu, która bezpośrednio realizuje Program.
23. Wójt, burmistrz, prezydent miasta/starosta może pokryć koszty obsługi Programu w wysokości faktycznie poniesionej, nie większej niż 2% środków przekazanych na realizację Programu.
24. Wójt, burmistrz, prezydent miasta/starosta może przekazać organizacjom lub podmiotom wskazanym w części V ust. 34 pkt 2 i 4 Programu, ze środków przeznaczonych na koszty obsługi Programu, o których mowa w ust. 23, środki stanowiące nie więcej niż 2% środków Funduszu przekazanych danej organizacji lub danemu podmiotowi na realizację usług opieki wytchnieniowej, w celu pokrycia wszelkich kosztów obsługi księgowej, kadrowych lub administracyjnych, które pojawią się w związku z realizacją usług w ramach Programu.
25. Wojewoda może pokryć koszty obsługi Programu w wysokości faktycznie poniesionej, nie więcej niż 0,5 % środków Funduszu przekazanych na realizację Programu.

VIII. Terminy i warunki realizacji Programu

1. Program będzie realizowany od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.
2. Środki będą przekazywane zgodnie z zawartą umową, w układzie rocznym, w określonych w harmonogramie transzach.
3. Środki z Funduszu na realizację zadań w ramach Programu mogą być wykorzystywane na zasadzie refundacji poniesionych wydatków lub na zasadzie zaliczki, tj. na sfinansowanie

wydatków środkami Funduszu, w sposób umożliwiający terminową realizację płatności za zrealizowane usługi opieki wytchnieniowej.

4. Wysokość środków finansowych własnych gminy/powiatu w ramach realizacji Programu może się zmieniać, o ile nie zmniejszy się wartość tych środków w stosunku do wydatkowanej kwoty dofinansowania ze środków Funduszu.

IX. Przetwarzanie danych osobowych

1. Przetwarzanie danych osobowych w Programie powinno odbywać się zgodnie rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „RODO” i ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).
2. Każdy z podmiotów realizujących Program, tj. Minister, wojewoda, gmina/powiat, jest odrębnym administratorem danych osobowych.
3. Minister przetwarza dane osobowe:
 - 1) służbowe, pracowników urzędów wojewódzkich. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail;
 - 2) służbowe, pracowników gmin/powiatów. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail.
4. Wojewoda przetwarza dane osobowe:
 - 1) służbowe, pracowników gmin/powiatów. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail;
 - 2) służbowe, pracowników Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail.
5. Gmina/powiat przetwarza dane osobowe:

- 1) służbowe, pracowników urzędów wojewódzkich. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail;
- 2) służbowe, pracowników Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail;
- 3) służbowe, pracowników podmiotu, któremu gmina/powiat zleciła realizację Programu. Zakres przetwarzanych służbowych danych osobowych to: imię, nazwisko, zajmowane stanowisko, miejsce pracy, numer telefonu, adres e-mail;
- 4) uczestników Programu oraz osób z niepełnosprawnościami. Zakres przetwarzanych danych osobowych określony jest w Karcie zgłoszenia do Programu oraz w Karcie realizacji usług opieki wytchnieniowej;
- 5) osób świadczących usług opieki wytchnieniowej. Zakres przetwarzanych danych osobowych określony jest w Karcie zgłoszenia do Programu oraz w Karcie realizacji usług opieki wytchnieniowej.
6. Podmioty, o których mowa w ust. 2 realizują we własnym zakresie i na własną odpowiedzialność obowiązki administratora w rozumieniu art. 4 pkt 7 RODO.
7. Klauzula informacyjna Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla pracowników urzędów wojewódzkich oraz pracowników gmin/powiatów, którzy uczestniczą w realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 dotycząca realizacji obowiązku poinformowania osoby o przetwarzaniu jej danych przez Ministra stanowi załącznik nr 11 do Programu.

X. Zadania podmiotów realizujących Program

1. Do zadań Ministra należy, w szczególności:
 - 1) opracowanie Programu;
 - 2) ogłoszenie Programu oraz zamieszczenie ogłoszenia o naborze wniosków w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra;
 - 3) udostępnienie narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) na stronie internetowej <https://bfs.mriips.gov.pl>;

- 4) weryfikowanie złożonych przez wojewodów list rekomendowanych wniosków i ich zatwierdzenie do finansowania w ramach Programu;
- 5) wzywanie wojewody do uzupełnienia braków, w wyznaczonym przez Ministra terminie;
- 6) rozpatrywanie zastrzeżeń złożonych przez gminy/powiaty;
- 7) opublikowanie w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra zatwierdzonej listy rekomendowanych wniosków do finansowania w ramach Programu;
- 8) zawieranie umów z wojewodami w sprawie realizacji zadania w ramach Programu;
- 9) przygotowanie i aktualizacja wzorów:
 - a) wniosku/aktualizacji wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 1 do Programu,
 - b) informacji wojewody dotyczącej środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 2 do Programu,
 - c) listy rekomendowanych wniosków do finansowania w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 3 do Programu,
 - d) sprawozdania gmin/powiatów z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 4 do Programu,
 - e) sprawozdania wojewody z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 5 do Programu,
 - f) oświadczenia o przyjęciu/rezygnacji z przyjęcia środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 6 do Programu,
 - g) karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 7 do Programu,

- h) karty realizacji usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 8 do Programu,
 - i) karty oceny wniosku gminy/powiatu w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, który stanowi załącznik nr 9 do Programu,
 - j) umowy w sprawie realizacji zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zawieranej pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej a wojewodą, który stanowi załącznik nr 12 do Programu,
 - k) umowy w sprawie realizacji zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zawieranej pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem, który stanowi załącznik nr 13 do Programu,
 - l) upoważnienia do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026, którego wzór stanowi załącznik nr 14 do Programu,
 - m) sprawozdania zbiorczego Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026, którego wzór stanowi załącznik nr 15 do Programu;
- 10) przygotowanie i aktualizacja Instrukcji obsługi Generatora Funduszu Solidarnościowego, która stanowi załącznik nr 10 do Programu;
- 11) przygotowanie i aktualizacja Klauzuli informacyjnej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla pracowników urzędów wojewódzkich oraz pracowników urzędów gmin/powiatów, którzy uczestniczą w realizacji Programu Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026 dotyczącej realizacji obowiązku poinformowania osoby o przetwarzaniu jej danych przez Ministra, która stanowi załącznik nr 11 do Programu;
- 12) monitorowanie i kontrola realizacji zadań wojewodów wynikających z Programu;

- 13) akceptowanie sprawozdań składanych przez wojewodów;
 - 14) sporządzanie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu na podstawie sprawozdań przekazanych przez wojewodów.
2. Do zadań wojewody należy, w szczególności:
- 1) ogłoszenie o naborze wniosków w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej właściwego wojewody;
 - 2) przekazanie informacji o naborze wniosków wszystkim gminom/powiatom z terenu danego województwa wraz ze zobowiązaniem do ich upublicznienia co najmniej w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej danej gminy/powiatu oraz ośrodka pomocy społecznej w danej gminie/powiecie albo centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
 - 3) udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach naboru wniosków;
 - 4) przeprowadzenie naboru wniosków;
 - 5) ocena wniosków gmin/powiatów na środki finansowe z Programu pod względem formalnym, merytorycznym, z uwzględnieniem racjonalnego i celowego planowanego wydatkowania środków publicznych dokonywana na podstawie Karty oceny wniosku gminy/powiatu w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, stanowiącej załącznik nr 9 do Programu;
 - 6) wzywanie gminy/powiatu do uzupełnienia braków formalnych i merytorycznych, w wyznaczonym przez wojewodę terminie;
 - 7) sporządzenie i przekazanie Ministrowi informacji wojewody dotyczącej środków finansowych z Programu wraz z listą rekomendowanych wniosków, zgodnie z wzorami stanowiącymi odpowiednio załącznik nr 2 i 3 do Programu;
 - 8) zamieszczenie na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej listy podmiotów, których wnioski zostały zatwierdzone przez Ministra wraz z kwotą przyznanych środków z Funduszu;
 - 9) informowanie gmin/powiatów o obowiązku i terminie złożenia oświadczenia o przyjęciu lub rezygnacji ze środków przyznanych w ramach Programu.
 - 10) zawieranie umów z właściwymi gminami/powiatami niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od zawarcia umowy z Ministrem;

- 11) przekazanie gminom/powiatom środków finansowych, w terminach określonych w umowach zawartych z gminami/powiatami;
 - 12) analizowanie sprawozdań i innych uzyskanych informacji o realizowanych przez gminy/powiaty zadaniach oraz rozliczanie środków finansowych przyznanych gminom/powiatom na realizację Programu, w tym koszty jego obsługi;
 - 13) przekazanie Ministrowi sprawozdania wojewody z realizacji Programu, według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do Programu;
 - 14) koordynacja wykonania zadań przez gminy/powiaty, nadzór nad realizacją zadań przez gminy/powiaty oraz kontrola w gminach/powiatach w zakresie realizacji zadań w ramach Programu;
 - 15) umarzanie, odraczanie terminów płatności lub rozkładanie na raty spłat należności Funduszu oraz odmowa zastosowania ulgi, a także wydanie decyzji o zwrocie w związku z wykorzystaniem środków niezgodnie z przeznaczeniem albo pobranie ich nienależnie lub w nadmiernej wysokości.
3. Do zadań gminy/powiatu należy, w szczególności:
- 1) informowanie o ogłoszeniu dotyczącym naboru wniosków w ramach Programu na stronie podmiotowej gminy/powiatu;
 - 2) składanie wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu do właściwego wojewody;
 - 3) uzupełnienie braków formalnych i merytorycznych wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu na wezwanie wojewody, w wyznaczonym przez wojewodę terminie, licząc od dnia następnego po dniu otrzymania wezwania;
 - 4) niezwłocznie po ogłoszeniu wyników naboru wniosków złożenie do wojewody oświadczenia o przyjęciu bądź rezygnacji z przyjęcia środków finansowych przyznanych w ramach Programu, zgodnie z załącznikiem nr 6 do Programu;
 - 5) koordynowanie realizacji Programu w gminie/powiecie oraz informowanie wojewody o trudnościach w realizacji Programu, mających wpływ na wykorzystanie środków;
 - 6) podjęcie działań mających na celu rozpoczęcie realizacji zadania, niezwłocznie po złożeniu oświadczenia o przyjęciu środków jednak nie później niż w dniu podpisania umowy z wojewodą;

- 7) realizowanie zadań zgodnie z Programem oraz zgodnie z zawartą z wojewodą umową;
- 8) rozliczenie z wojewodą otrzymanych środków finansowych przyznanych w ramach Programu oraz poddanie się nadzorowi i kontroli zgodnie z umową;
- 9) przedstawienie na żądanie wojewody wyjaśnień, informacji i dokumentów dotyczących zadań realizowanych w ramach Programu;
- 10) przekazanie właściwemu wojewodzie, sprawozdania z realizacji Programu według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 Programu;
- 11) w przypadku zlecenia realizacji usług opieki wytchnieniowej przez gminę/powiat organizacjom lub podmiotom, o których mowa w części V ust. 34 pkt 2 i 4, gmina/powiat obowiązana jest do koordynacji wykonania zadań przez te organizacje i podmioty, nadzoru nad realizacją zadań przez te organizacje i podmioty oraz przeprowadzenia kontroli w tych organizacjach i podmiotach w zakresie realizacji zadań w ramach Programu. Ponadto gmina/powiat obowiązana jest do zawarcia umów z ww. organizacjami i podmiotami, zaś organizacje te i podmioty są obowiązane do składania do gminy/powiatu sprawozdania z realizacji zadań, według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do Programu, w terminie wskazanym przez gminę/powiat w umowie, pozwalającym na terminowe sporządzenie i przekazanie do wojewody sprawozdania przez gminę/powiat (umowa powinna zawierać wzór sprawozdania). Ponadto gmina/powiat zobowiąże te organizacje i podmioty do stosowania obowiązków informacyjnych określonych w pkt 13–16;
- 12) prowadzenie dokumentacji potwierdzającej realizację Programu, w tym obowiązkowe korzystanie z załączników do Programu;
- 13) informowanie, że zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków Funduszu otrzymanych od Ministra. Informacja na ten temat powinna się znaleźć we wszystkich materiałach, publikacjach, informacjach dla mediów, w mediach społecznościowych, ogłoszeniach oraz wystąpieniach publicznych dotyczących realizowanego zadania publicznego. Gmina/powiat jest obowiązana do oznaczania profili prowadzonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w podejmowanych działaniach informacyjnych i promocyjnych w mediach społecznościowych;

- 14) umieszczanie logo Ministra na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych, dotyczących realizowanego zadania publicznego oraz zakupionych środkach trwałych, proporcjonalnie do wielkości innych oznaczeń, w sposób zapewniający jego dobrą widoczność;
- 15) w ramach informowania, o którym mowa w pkt 13, gmina/powiat jest obowiązana do podejmowania działań informacyjnych dotyczących finansowania zadania ze środków Funduszu przyznanych w ramach Programu, zgodnie z art. 35a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. poz. 953, z późn. zm.). W szczególności, gmina/powiat przy podejmowaniu działań informacyjnych używa wzorów plakatów informacyjnych, określonych w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia. Edytowalne pliki cyfrowe plakatów informacyjnych udostępnione są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów pod adresem <https://www.gov.pl/web/premier/dzialania-informacyjne>;
- 16) rozpowszechnianie w dowolnej formie, w prasie, radiu, telewizji, Internecie oraz innych publikacjach nazwy Programu, przedmiotu i celu, na który przyznano wsparcie finansowe oraz informacji o wysokości przyznanego wsparcia finansowego.

XI. Monitoring Programu

1. Gmina/powiat przekazuje do wojewody sprawozdanie z realizacji Programu, obejmujące rozliczenie środków Funduszu w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Sprawozdanie sporządzane jest według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do Programu.
2. Gmina/powiat przekazuje do wojewody sprawozdanie z realizacji Programu w wersji elektronicznej z wykorzystaniem narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) udostępnionego przez Ministra na stronie internetowej <https://bfs.mriips.gov.pl>. W przypadkach uzasadnionych problemami technicznymi, za

- uprzednią zgodą Ministra, dopuszcza się możliwość złożenia sprawozdania za pomocą platformy e-PUAP albo systemu e-Doręczenia.
3. Wojewoda przekazuje do Ministra sprawozdanie z realizacji Programu, obejmujące rozliczenie środków Funduszu w zakresie rzeczowym i finansowym, w terminie 40 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Sprawozdanie sporządzane jest według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do Programu.
 4. Wojewoda przekazuje do Ministra sprawozdanie z realizacji Programu w wersji elektronicznej z wykorzystaniem narzędzia elektronicznego (Generator Funduszu Solidarnościowego) udostępnionego przez Ministra na stronie internetowej <https://bfs.mrips.gov.pl>. W przypadkach uzasadnionych problemami technicznymi, za uprzednią zgodą Ministra, dopuszcza się możliwość złożenia sprawozdania za pomocą platformy e-PUAP albo systemu e-Doręczenia.
 5. Wojewoda jest obowiązany do przedstawienia na wezwanie Ministra w wyznaczonym terminie dodatkowych informacji, wyjaśnień oraz dowodów do sprawozdania, o którym mowa w ust. 4.
 6. Minister akceptuje sprawozdania wojewodów z realizacji zadań.
 7. Z realizacji Programu sporządzane jest sprawozdania zbiorcze z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, którego wzór stanowi załącznik nr 15 do Programu.

Załączniki do Programu:

- 1) Wzór wniosku/aktualizacji wniosku gminy/powiatu na środki finansowe z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 1 do Programu);
- 2) Wzór informacji wojewody dotyczącej środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 2 do Programu);
- 3) Wzór listy rekomendowanych wniosków do finansowania w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 3 do Programu);
- 4) Wzór sprawozdania gmin/powiatów z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 4 do Programu);
- 5) Wzór sprawozdania wojewody z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 5 do Programu);
- 6) Wzór oświadczenia o przyjęciu/rezygnacji z przyjęcia środków finansowych z Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 6 do Programu);
- 7) Wzór karty zgłoszenia do Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 7 do Programu);
- 8) Wzór karty realizacji usług opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 8 do Programu);
- 9) Wzór karty oceny wniosku gminy/powiatu na środki finansowe w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 9 do Programu);
- 10) Instrukcja obsługi Generatora Funduszu Solidarnościowego (załącznik nr 10 do Programu);
- 11) Wzór klauzuli informacyjnej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dla pracowników urzędów wojewódzkich oraz pracowników urzędów gmin/powiatów, którzy uczestniczą w realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2026 dotyczącej realizacji obowiązku

poinformowania osoby o przetwarzaniu jej danych przez Ministra (załącznik nr 11 do Programu);

- 12) Wzór umowy w sprawie realizacji zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zawieranej pomiędzy Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej a wojewodą (załącznik nr 12 do Programu);
- 13) Wzór umowy w sprawie realizacji zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026, zawieranej pomiędzy wojewodą a gminą/powiatem (załącznik nr 13 do Programu);
- 14) Wzór upoważnienia do podejmowania czynności w Generatorze Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego –edycja 2026 (załącznik nr 14 do Programu);
- 15) Wzór sprawozdania zbiorczego Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 (załącznik nr 15 do Programu).